

## La Llengua Catalana en el seu Context. Ús i Realitat Social

2014/2015

Codi: 42495

Crèdits: 10

| Titulació                                                  | Tipus | Curs | Semestre |
|------------------------------------------------------------|-------|------|----------|
| 4313382 Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes | OT    | 0    | 1        |

### Professor de contacte

Nom: Joan Albert Argenter Giralt

Correu electrònic: Joan.Argenter@uab.cat

### Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

### Equip docent

Milagros Segarra Neira

### Equip docent extern a la UAB

Emili Boix-Fuster

Lluís Payrató

### Prerequisits

Els que es demanen per fer el màster.

### Objectius

Aquest mòdul té com a objectiu proporcionar una formació específica en la variació social i funcional de la llengua catalana, així com en el context sociolingüístic en què estan imbricades. L'alumne es familiaritzarà amb els principals enfocaments teòrics que analitzen aquesta variació i amb les principals metodologies corresponents. Així l'alumne estarà preparat per a comprendre la complexitat de la variació social i funcional i, per tant, podrà prendre decisions pràctiques que afecten l'ús social de la llengua catalana, en l'administració, en els mitjans de comunicació i en la creació literària, entre d'altres.

### Competències

- Aplicar els mètodes d'investigació propis dels àmbits lingüístic i literari.
- Elaborar i aplicar mètodes d'anàlisi i comprensió dels fenòmens lingüístics i literaris d'acord amb les perspectives sincròniques i diacròniques.
- Produir informes sobre activitats o obres lingüístiques o literàries.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

## Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els nous mètodes de treball en investigació social i funcional de la llengua.
2. Aplicar les normatives lingüístiques que afecten les diferents varietats i la legislació que determina l'ús de la llengua.
3. Planificar i, si escau, elaborar estudis sobre l'ús de les diferents varietats socials i funcionals de la llengua catalana en la societat actual.
4. Planificar i, si escau, elaborar estudis sobre l'ús quantitatiu de la llengua catalana en la societat.
5. Produir informes sobre la problemàtica d'ús del català en una societat multilingüe.
6. Produir informes sobre l'ús de les diverses varietats socials i funcionals en la societat catalana actual.
7. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
8. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
9. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

## Continguts

### BLOC 1

Dies : 25 de setembre a 30 d'octubre (UB)

Horari: dijous de 15 a 17

Professor: Lluís Payrató

Despatx: Facultat de Filologia, Departament de Lingüística Catalana, Universitat de Barcelona Edifici Josep Carner, despatx 4.16

Contacte: ([payrato@ub.edu](mailto:payrato@ub.edu)). Tel: 934035617

Hores d'atenció als alumnes: dijous de 17 a 18 h

### Programa

1. Variació funcional i llengua oral/escrita: una aproximació des de la pragmàtica i l'anàlisi del discurs.
2. Etnografia de la comunicació: marc teòric i metodologia d'anàlisi (text i context). Fets comunicatius i competència comunicativa.
3. Transcripció del discurs oral: fonaments i mètode. Corpus de treball: COC, COR, CAP. Altres fonts.
4. Pragmàtica, estil i estils. Graells d'anàlisi i exemples d'anàlisi de discurs. Estil i funcionalitat
5. Pragmaestilística i multimodalitat: marcatge pragmaestilístic del text. Estratègies comunicatives i discursives.

### BLOC 2

Dies : 1 d'octubre a 5 de novembre (UAB)

Horari: dimecres de 17 a 19

Professor: Joan A. Argenter

Despatx: Facultat de Filosofia i Lletres, Departament Filologia Catalana, Universitat Autònoma de Barcelona, Edifici B, despatx B11-270.

Contacte: Tel. 935812350, correu-e joan.argenter@uab.cat.

Hores d'atenció als alumnes: A hores convingudes

#### Programa

Comunitats locals d'enclavament lingüístic: Manteniment, substitució, extinció d'una llengua. Revitalització d'una llengua.

(1) Comunitats locals d'enclavament lingüístic i nivells d'integració en el món d'avui. Alguns casos.

(2) L'Alguer: un enclavament lingüístic de llengua catalana a Sardenya. Manteniment de la llengua en un entorn al·loglot. Fronteres lingüístiques i permeabilitat dels grups ètnics. Identitats etnolingüístiques: algeresos, sards, italians, catalans.

(3) L'Alguer: la substitució lingüística. Restricció funcional i reducció formal. Transformacions sociopolítiques i discurs hegemònic de l'Estat nació. Transformacions socioeconòmiques i activitats tradicionals. Transformacions demogràfiques i xarxes socials. Emergència de noves pràctiques d'interacció verbal.

(4) L'Alguer: Multilingüisme social i familiar. Clivelles i permeabilitats intergeneracionals. La ruptura de la transmissió lingüística. Els "vells neoparlants".

(5) L'Alguer: Gèneres verbals tradicionals: reproducció, transformació, pèrdua. El manteniment de la llengua en activitats i espais de treball tradicionals. L'impacte lingüístic del turisme de massa de l'àrea catalanoparlant.

(6) L'Alguer: Vells codis, nous codis: permeabilitat i conflicte. Els "joves neoparlants". Ideologies lingüístiques i revitalització de l'alguerès. La construcció del personatge com a font d'autoritat: autenticitat i legitimitat. Comunitat local i comunitat lingüística.

#### BLOC 3

Dies : 6 de novembre a 11 de desembre (UB)

Horari: dijous de 15 a 17

Professor: Emili Boix-Fuster

Despatx: Facultat de Filologia, Departament de Lingüística Catalana, Universitat de Barcelona Edifici Josep Carner, despatx 4.09.

Contacte: ([eboix@ub.edu](mailto:eboix@ub.edu)). Tel: 934035617

Hores d'atenció als alumnes: dimecres de 12 a 13 i de 16.30 a 17.30

#### Programa

Les ideologies lingüístiques en la transmissió lingüística intergeneracional i en la variació social

(1) La sociolingüística de la societat i la sociolingüística de la llengua. La sociolingüística del poder (la metàfora del mercat) de Pierre Bourdieu: capitals, camps i habitus.

(2) La transmissió lingüística intergeneracional (TLI), com a prioritat per a Fishman. Les ideologies lingüístiques. La vitalitat etnolingüística subjectiva. La TLI: els qüestionaris de les entrevistes semidirigides de final obert.

(3) La TLI: primers resultats qualitatius i quantitatius als països de llengua catalana

(4) La TLI: la transcripció.// La variació sociolectal en català

(5) La variació sociolectal en la literatura i els mitjans de comunicació: Pigmalión i papà/papa com a exemples. La variació sociolectal: dades del Corpus Sociolectal (COS) de la UB.

Posada en comú de les dades de TLI i conclusió del bloc.

#### BLOC 4

Dies : 12 de novembre a 10 de desembre (UAB)

Horari: dimecres de 17 a 19

Professor: Mila Segarra

Despatx: Facultat de Filosofia i Lletres, Departament Filologia Catalana, Universitat Autònoma de Barcelona, Edifici B, despatx B11-274.

Contacte: Tel. 935811557, correu-e: milagros.segarra@uab.cat.

Hores d'atenció als alumnes: A hores convingudes

#### Programa

Llengua i ideologia: el debat sobre la normalització de la llengua catalana

Descriptor: es pretén fer un repàs dels presupòsits continguts de les dues lleis de política lingüística que el Parlament de Catalunya va aprovar entre l'any 1983 i el 1998 (i també de l'Estatut d'Autonomia del 2005), i alhora estudiar les diferents ideologies que subjauen en els discursos contraris a la normalització lingüística de la llengua catalana: espanyolisme, neoliberalisme...

Temari:

1. Breu repàs de la Llei de normalització lingüística (1993), de la Llei de Política Lingüística (1998) i dels articles sobre llengua de l'Estatut d'Autonomia (2005), atenent el context polític i social de les tres etapes. Relat breu de les principals campanyes en contra.
2. La ideologia lingüística del nacionalisme espanyol i del neoliberalisme. La usurpació de les paraules i la mistificació de la història (el mite de la nació única i monolingüe).
3. Anàlisi dels discursos construïts pels antinormalitzadors. S'estudiaran els seus argumentaris i el llenguatge utilitzat en alguns escrits de premsa o manifestos.

#### Metodologia

Classes expositives, aprenentatge basat en problemes, realització d'activitats pràctiques i treballs, presentació oral de treballs, debats, participació en activitats complementàries.

#### Activitats formatives

| Títol                                                                | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|----------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                     |       |      |                          |
| Exposició de temes, pràctiques d'aula i exercicis de reforç per grup | 50    | 2    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9      |
| Tipus: Supervisades                                                  |       |      |                          |

|                                                                                            |     |     |                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|---------------------|
| Feina tutoritzada                                                                          | 70  | 2,8 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 |
| Tipus: Autònomes                                                                           |     |     |                     |
| Estudi de la matèria - Lectura crítica de textos - Anàlisi de dades - Redacció de treballs | 120 | 4,8 |                     |

## Avaluació

L'avaluació es basarà en la realització i superació dels treballs, exercicis o presentacions. encomanats en cada bloc. S'avaluarà el coneixement de la matèria i la capacitat d'aplicar-ne els mètodes i els conceptes. La nota final serà la suma ponderada de les puntuacions obtingudes en cada bloc. S'obtindrà un "no presentat" quan no s'hagi fet un dels quatre blocs.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                                | Pes  | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|----------------------------------------------------------------------|------|-------|------|--------------------------|
| Resolució d'exercicis - Lliurament de treballs - Presentacions orals | 100% | 10    | 0,4  | 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9      |

## Bibliografia

Bloc 1:

Bibliografia bàsica

Alturo, Núria; Bladas, Òscar; Payà, Marta; Payrató, Lluís (ed.) (2004): Corpus oral de registres. Materials de treball. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Payrató, Lluís (ed.) (1998): Oralment. Estudis de variació funcional. Barcelona: Universitat de Barcelona - Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Payrató, Lluís; Alturo, Núria (ed.) (2002): Corpus oral de conversa col·loquial. Materials de treball. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Payrató, Lluís; Fitó, Jaume (ed.) (2008): Corpus audiovisual plurilingüe. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Saville-Troike, Muriel (1982): The ethnography of communication. An introduction. Oxford: Basil Blackwell (3a ed., 2002).

Bloc 2:

Bibliografia

Argenter, Joan A. "L'Alguer (Alghero), a Catalan linguistic enclave in Sardinia". International Journal of the Sociology of Language 193-194 (2008): 28-46.

Argenter, Joan A. "Intergenerational permeability and cleavages: from parents as agents of language shift to grandparents as a source of knowledge. Catalan: a heritage language in Alghero, Sardinia". Dins Mary Jane Norris, Erik Anonby, Marie-Odile Junker, Nicholas Ostler and Donna Patrick (ed.), Endangered Languages beyond Boundaries: Community Connections, Collaborative Approaches, and Cross-Disciplinary Research / Langues en peril au-delà des frontières: Connexions communautaires, approches collaboratives, et recherche interdisciplinaire. Bath: Foundation for Endangered Languages. 2013, 150-156.

Argenter, Joan A. (ed.) Enclavaments lingüístics i comunitats locals. El català a Sardenya, al Carxe i entre els gitanos catalans de França. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans - Càtedra UNESCO de Llengües i Educació, 2014.

Carbonell, Jordi i Francesco Manconi (eds.), I catalani in Sardegna, Cagliari: Consiglio Regionale della Sardegna, 2001.

Caria, Rafael, "El català de l'Alguer: Apunts per a un llibre blanc". Revista de Llengua i Dret 46 (2006): 29-102.

Chessa, Enrico, Enquesta sobre els usos lingüístics a l'Alguer: Llengua i societat a l'Alguer en els inicis del segle XXI. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Montoya, Brauli, Alacant: la llengua interrompuda. València: Denes, 1996.

Portas, Giuliana, Política lingüística i renovament pedagògic a Catalunya i a Sardenya / Política lingüística e rinnovamento pedagogico in Catalogna e in Sardegna, Dolianova: Grafica del Parteolla, 2012.

Simon, Sophia (2013) ""Parole che dicono tutta una frase". Fachtermini im Handwerk und sektorenspezifische Kommunikation als Domänen der Spracherhaltung in l'Alguer (Sardinien)". Dins Ulrich Hoinkes (ed.), Die kleineren Sprachen in der Romania. Verbreitung, Nutzung und Ausbau. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2013, 207-234.

### Bloc 3:

#### Bibliografia

Boix, Emili (1998) "La variació social". Caplletra. Revista Internacional de Filologia 25, 135-132.

Boix, Emili (1999) "Papà, papa, pare nostre. Un exercici de dialectologia social". Revista de Llengua i Literatura, 18, 445-473.

Boix, Emili (2007) "Els Pigmalions de Joan Oliver i Xavier Bru de Sala: dues adaptacions separades per quaranta anys". Els Marges 78, 55-80.

Boix, E.(1999) "L'entrevista semidirigida en sociolingüística. Alguns suggeriments artesanals", a E. Boix, Núria Alturo (et al.) El contacte i la variació lingüístics: Descripció i metodologia. Barcelona: PPU, 239-283.

Boix, E. (2001) "Varietats socials ". A: F. Vallverdú i J.Bañeres (eds.) Enciclopèdia de la Llengua Catalana. Barcelona: Eds. 62.

Boix, Emili (2007) Corpus de Varietats socials. Materials de treball. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Boix-Fuster, Emili (2009) Català o castellà amb els fills? La transmissió de la llengua en famílies bilingües a Barcelona. Sant Cugat del Vallès: Rourich.

Boix-Fuster, Emili; i Torrens, Rosa M. (eds.) (2011) Les llengües al sofà. El plurilingüisme familiar als països de llengua catalana. Lleida: Pagès editors.

Bourdieu, Pierre (1982) Ce que parler veut dire. Paris: Fayard.

Briguglia, Caterina (2013) Dialecte i traducció literària. El cas català. Vic: Eumo.

Montoya, Brauli i Mas, Antoni (2012) La transmissió familiar del valencià. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Pomares, Joaquim (1997) Diccionari del català popular i d'argot. Barcelona: Eds. 62.

Sabater, Antònia (2012) Els senyors de Palma. Història oral. Palma de Mallorca: Edicions Documenta Balear

Schieffelin, Bambi B. et al. (2012, or. anglès 1998) Ideologías lingüísticas. Madrid: Catarata.

Subirats, Marina (2012) Barcelona: de la necessitat a la llibertat. Les classes socials al tombant del segle XXI. Barcelona: L'Avenç.